

Sygn. akt I C 1672 / 13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Błażej Łój**

po rozpoznaniu w dniu 31.01.2014 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Gminy B.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. we W.**

o zapłatę 233 450, 64 zł

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego **7 217 zł** kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód – Gmina B. wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. we W. 233 450, 64 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15.03.2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 13.09.2011 r. zawarł z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w S. umowę, na mocy której wykonawca zobowiązał się wykonać na rzecz powoda inwestycję pod nazwą „(...)”. Pozwany w dniu 09.09.2011 r., celem zabezpieczenia wykonania umowy i usunięcia ewentualnych wad i usterek wynikających z realizacji umowy z dnia 13.09.2011 r., wystawił gwarancję ubezpieczeniową. W gwarancji pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powoda kwoty 303 485, 83 zł, w tym kwoty 233 450, 64 zł tytułem niewykonania bądź nienależytego wykonania umowy oraz kwoty 70 035, 19 zł tytułem rękojmi za wady fizyczne i usterki. Ostatecznie wykonawca złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, a powód pismem z dnia 10.10.2012 r. odstąpił od zawartej z nim umowy. Postanowieniem z dnia 05.11.2012 r. Sąd Rejonowy w Łodzi ogłosił upadłość Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. obejmującą likwidację majątku. Wezwaniem z dnia 27.11.2012 r. powód wystąpił do pozwanego o realizację gwarancji wskazując, iż dotyczy ona niewykonania umowy oraz wskazując ogólną kwotę, jakiej w związku z tym się domaga. Pismem z dnia 21.12.2012 r. pozwany odmówił zapłaty wskazując, iż powód błędnie określił wysokość żądania a nadto błędnie uznał, że upadłość wykonawcy jest tożsama z niewykonaniem umowy. Ostatecznie powód pismem z dnia 28.01.2013 r. sprecyzował i uzupełnił swoje żądanie w zakresie jego wielkości, a nadto przedłożył dokumenty wskazujące na rodzaj ogłoszonej upadłości i zasadność żądania. Pomimo powyższego pozwany odmówił wypłaty świadczenia z gwarancji.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wedle norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że w judykaturze przyjmuje się, iż gwarancja ubezpieczeniowa jest specyficzną czynnością ubezpieczeniową znajdującą oparcie prawne przede wszystkim w zasadzie swobody kontraktowania. Specyfika gwarancji polega na tym, że gwarant w zasadzie nie może odwoływać się do stosunku podstawowego łączącego zleceniodawcę z beneficjentem będącego przyczyną udzielenia gwarancji. Przyjmuje się nadto, że treść gwarancji nie może być poddawana wykładni elastycznej i liberalnej. Źródłem stosunku zobowiązaniowego gwarancji jest umowa między gwarantem a beneficjentem, a strony stosunku mogą ułożyć go sobie w sposób dowolny, zachowując - co oczywiste - podstawowe zasady prawa. W odniesieniu do powyższych uwag należy uznać, że obie strony stosunku gwarancji jako podmioty profesjonalne były w pełni świadome postanowień gwarancji i wynikających z nich praw i obowiązków. Skoro dla oceny zakresu praw i obowiązków obu stron stosunku gwarancji kluczowe znaczenie ma treść gwarancji, to strony nie mogą dokonywać interpretacji poszczególnych postanowień inaczej, aniżeli opierając się na jej dosłownym brzmieniu. Z uwagi na abstrakcyjny charakter zobowiązania gwarancyjnego zasadność roszczenia ocenia się wyłącznie w oparciu o oświadczenie złożone w wezwaniu do zapłaty – konieczne jest zatem bardzo formalistyczne podejście do składanych przez beneficjenta oświadczeń o spełnieniu warunków do wypłaty świadczenia z gwarancji. Wynikający z dokumentu gwarancji rygoryzm dotyczy obydwu stron stosunku zobowiązaniowego - rygoryzm w zakresie gwaranta sprowadza się do obowiązku dokonania bezwarunkowej zapłaty z tytułu gwarancji w oparciu o wezwanie do zapłaty, a rygoryzm beneficjenta sprowadza się do skrupulatnego i prawidłowego sporządzenia wezwania do zapłaty. Pozwany wskazał, że przedłożone żądania zapłaty zawarte w pismach z dnia 27.11.2012 r. oraz 28.01.2013 r. zawierały istotne braki formalne i materialne, co zgodnie z postanowieniami gwarancji musiało skutkować odmową wypłaty świadczenia. Zgodnie z pkt 4 gwarancji z dnia 09.09.2011 r. beneficjent, po uprzednim wezwaniu zleceniodawcy do wykonania lub należytego wykonania umowy lub usunięcia wad fizycznych i usterek z tytułu umowy, zobowiązany był zgłosić w terminie ważności gwarancji kompletne, to jest zgodnie z pkt 6 gwarancji, żądanie zapłaty pod rygorem odmowy wypłaty świadczenia z gwarancji. Po myśli pktu 6 wypłata z tytułu gwarancji następuje pod warunkiem dostarczenia gwarantowi wezwania do zapłaty określającego kwotę żądania podpisanego przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu beneficjenta zawierającego oświadczenie beneficjenta, że zleceniodawca nie wykonał lub niewłaściwie wykonał warunki umowy albo nie wywiązał się z usunięcia wad fizycznych i usterek związanych z wykonaniem umowy, oraz określenie kwoty przysługującego beneficjentowi z tego tytułu roszczenia wobec zleceniodawcy; własnoręczność podpisów na wezwaniu do zapłaty powinna być potwierdzona notarialnie. Biorąc pod uwagę powyższe wezwanie do zapłaty powinno obligatoryjnie zawierać:

- oświadczenie beneficjenta, że zleceniodawca nie wykonał lub niewłaściwie wykonał warunki umowy albo nie wywiązał się z zobowiązania usunięcia wad fizycznych i usterek,
- oświadczenie beneficjenta o określeniu kwoty przysługującego beneficjentowi z tego tytułu roszczenia wobec zleceniodawcy,
- dokument pełnomocnictwa w sytuacji, gdy wezwanie zostało podpisane przez pełnomocnika,
- notarialne potwierdzenie własnoręczności podpisów na wezwaniu do zapłaty.

Wezwanie do zapłaty z dnia 27.11.2012 r. nie zawierało oświadczenia beneficjenta o określeniu kwoty przysługującego beneficjentowi wobec zleceniodawcy roszczenia, a po drugie wskazywało błędną kwotę żądania zapłaty. Po otrzymaniu odpowiedzi od pozwanego Gmina B. sporządziła nowe pismo i ponownie dopuściła się uchybień formalnych polegających na tym, że w żądaniu zapłaty nie zawarto oświadczenia beneficjenta o określeniu kwoty przysługującego beneficjentowi wobec zleceniodawcy roszczenia, ponadto powód nie dołączył notarialnego potwierdzenia własnoręczności podpisu widniejącego na wezwaniu do zapłaty. W tym stanie rzeczy odmowa wypłaty była zasadna. Dalej pozwany wskazał, że brak żądania realizacji świadczenia w terminie, o którym mowa w pkt 6 gwarancji, to jest w terminie ważności gwarancji, skutkuje zaistnieniem przesłanki odmowy wypłaty świadczenia z gwarancji, co wynika z treści pktu 4 gwarancji i określonego tam rygoru. Brak żądania zapłaty w określonym

w gwarancji terminie skutkować musi odmową wypłaty świadczenia. Pozwany podkreślił, że w okresie ważności gwarancji powód nie złożył kompletnego żądania, co po myśli pktu 4 gwarancji i zawartego tam rygoru automatycznie rodziło skutek prawny w postaci odmowy spełnienia świadczenia. Niezależnie od powyższego pozwany dodatkowo podniósł zarzut wygaśnięcia gwarancji w związku z brakiem złożenia przez powoda prawidłowego wezwania do zapłaty w okresie ważności gwarancji. Stosownie do pktu 8.3 gwarancja wygasa automatycznie i całkowicie w przypadku upływu ostatniego dnia ważności – jako że gwarancja z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy była ważna w okresie od dnia 13.09.2011 r. do dnia 18.02.2013 r., to z dniem 18.02.2013 r. upłynął powodowi termin na zgłoszenie kompletnego żądania zapłaty. Również z tych względów żądanie pozwu winno podlegać oddaleniu. Na marginesie pozwany podniósł, że za zaistniały stan rzeczy, a to kolejne decyzje o odmowie wypłaty świadczenia, odpowiedzialność ponosi wyłącznie powód. Treść gwarancji w sposób jasny, klarowny i przejrzysty określała obligatoryjne elementy żądania wypłaty świadczenia oraz konsekwencje złożenia niekompletnego żądania. Z niezrozumiałych względów powód nie potrafił sprostać wymaganiom formalnym i z tych przyczyn jego żądanie nie mogło zostać uwzględnione. Towarzystwo (...) S.A. podniosło zarzut braku swojej odpowiedzialności z tytułu gwarancji z uwagi na brak odpowiedzialności zleceniodawcy za niewykonanie umowy – na uzasadnienie pozwany wskazał, że Gmina B. odstąpiła od umowy w dniu 12.10.2012 r. opierając się wyłącznie na fakcie, że prezes (...) Sp. z o.o. przedłożył powodowi wniosek o ogłoszenie upadłości zleceniodawcy z możliwością zawarcia układu – odstąpienie przez gminę od umowy nie nastąpiło z uwagi na niewykonanie bądź nienależyte wykonanie, lecz wyłącznie na skutek złożenia przez zleceniodawcę wniosku o ogłoszenie upadłości. Sam fakt złożenia do sądu wniosku o ogłoszenie upadłości nie stanowił przeszkody w realizacji umowy przez zleceniodawcę, w rozpatrywanym przypadku uniemożliwienie zleceniodawcy realizacji umowy nastąpiło wyłącznie na skutek działania powoda, który zupełnie bezpodstawnie odstąpił od umowy. Z tych wszystkich względów żądanie pozwu również winno podlegać oddaleniu.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

Dnia 09.09.2011 r. pozwany – Towarzystwo (...) S.A. we W. jako gwarant wystawił na zlecenie Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w S. na rzecz Gminy B. jako beneficjenta gwarancję ubezpieczeniową nr (...).

Gwarancja zabezpieczała należyte wykonanie umowy na wykonanie zadania „(...)” oraz usunięcie wad fizycznych i usterek związanych z wykonaniem umowy.

Na podstawie gwarancji gwarant zobowiązał się nieodwołalnie i bezwarunkowo zapłacić na rzecz beneficjenta kwoty do łącznej wysokości 233 450, 64 zł – łączna suma gwarancyjna – w tym kwoty do wysokości 233 450, 64 zł jako sumy gwarancyjnej z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania z wyłączeniem roszczeń z tytułu rękojmi za wady fizyczne i usterek związane z wykonaniem umowy, kwoty do wysokości 70 035, 19 zł jako sumy gwarancyjnej z tytułu rękojmi za wady fizyczne i usterek związane z wykonaniem umowy – pkt 1.1 i 1.2.

Gwarancja ważna była w okresie od dnia 13.09.2011 r. do dnia 04.02.2014 r., w tym:

- od dnia 13.09.2011 r. do dnia 18.02.2013 r. w wysokości 233 450, 64 zł w zakresie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy z wyłączeniem nieusunięcia wad fizycznych i usterek związanych z wykonaniem umowy – pkt 3.1,
- od dnia 20.01.2013 r. do dnia 04.02.2014 r. w wysokości 70 035, 19 zł w zakresie wad i usterek – pkt 3.2.

Beneficjent, po uprzednim wezwaniu zleceniodawcy do wykonania lub należytego wykonania umowy lub usunięcia wad fizycznych i usterek z tytułu umowy, zobowiązany był zgłosić w terminie ważności gwarancji, tj. w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez zleceniodawcę w terminie określonym w pktcie 3.1, zaś w przypadku nieusunięcia wad fizycznych i usterek związanych z wykonaniem umowy przez zleceniodawcę w pktcie 3.2, kompletne to jest zgodne z pktem 6, żądanie zapłaty pod rygorem odmowy wypłaty świadczenia z gwarancji – pkt 4.

Wypłata z tytułu gwarancji miała nastąpić pod warunkiem dostarczenia gwarantowi wezwania do zapłaty określającego kwotę żądania, podpisanego przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu beneficjenta, zawierającego oświadczenie beneficjenta, że zleceniodawca nie wykonał lub niewłaściwie wykonał warunki umowy

albo nie wywiązał się z zobowiązań wynikających z usunięcia wad fizycznych i usterek związanych z wykonaniem umowy oraz określenie kwoty przysługującego beneficjentowi z tego tytułu roszczenia wobec zleceniodawcy; w przypadku podpisania wezwania przez pełnomocnika do wezwania miał zostać załączony oryginał stosownego pełnomocnictwa lub jego kopia, uwierzytelniona za zgodność z oryginałem; własnoręczność podpisów na wezwaniu do zapłaty powinna być potwierdzona notarialnie – pkt 6.

Gwarant nie odpowiadał z gwarancji, gdy zleceniodawca nie wypełnił warunków umowy z powodu okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności, w szczególności: wskutek wojny, wojny domowej, aktów terroryzmu, rebelii, zamieszek, powstania, konfiskaty wojennej, nacjonalizacji, wprowadzenia stanu wojennego lub wyjątkowego, rekwizycji przez wszelką władzę, działania energii jądrowej, skażenia radioaktywnego lub innego zdarzenia losowego o cechach klęski żywiołowej – pkt 7.

Gwarancja ulegała automatycznemu i całkowitemu wygaśnięciu w przypadku:

- zwolnienia gwaranta przez beneficjenta ze wszystkich zobowiązań przewidzianych w gwarancji, przed upływem terminu ważności gwarancji – pkt 8.1,
- gdy świadczenia gwaranta z tytułu gwarancji osiągnęły kwotę gwarancji – 8.2,
- upływu ostatniego dnia terminu ważności – pkt 8.3,
- zwrócenia gwarantowi niniejszej gwarancji w terminie jej ważności – pkt 8.4.

/ dowód: gwarancja numer (...) – k. 20-22 /

W dniu 13.09.2011 r. Gmina B. zawarła z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w S. umowę numer (...).

Powód jako zamawiający powierzył tej firmie jako wykonawcy wykonanie robót budowlanych w ramach projektu „(...)” - § 1.1.

Wynagrodzenie ryczałtowe wykonawcy wynosiło 3 795, 945, 376 zł - § 3.1.

Strony umowy ustaliły zabezpieczenie należytego wykonania umowy i roszczeń z tytułu rękojmi za wady stanowiące 5 % wynagrodzenia umownego brutto określonego w § 3.1, tj. 233 450, 64 zł - § 9.1.

W/w kwotę zabezpieczenia wykonawca zobowiązał się wnieść w całości najpóźniej w dniu zawarcia umowy, ale przed jej podpisaniem, w formie gwarancji ubezpieczeniowej - § 9.2.

Zamawiający miał odstąpić od umowy w przypadku ogłoszenia upadłości wykonawcy lub przedłożenia zamawiającemu przez wykonawcę wniosku o ogłoszenie upadłości wykonawcy - § 14.1.a.

/ dowód: umowa z dnia 13.09.2011 r. wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym k. 5-17 /

Pismem z dnia 10.10.2012 r., doręczonym tego samego dnia, Gmina B. złożyła zarządowi Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w S. oświadczenie o odstąpieniu od umowy nr (...) z dnia 13.09.2011 r., powołując jako podstawę § 13.1 tej umowy, wskazując, że zostało to spowodowane faktem, iż dnia 25.09.2012 r. wykonawca przedłożył zamawiającemu wniosek o ogłoszenie upadłości wykonawcy, a prezes zarządu wykonawcy oświadczył, iż nie będzie realizował dalszej części inwestycji.

/ dowód: pismo z dnia 10.10.2012 r. – k. 18 /

Postanowieniem z dnia 05.11.2012 r., V Gup 3/12, Sąd Rejonowy w Sieradzu ogłosił upadłość Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w irdzaju obejmującą likwidację majątku dłużnika.

/ dowód: Monitor Sądowy i Gospodarczy nr (...), poz. (...) – k. 19 /

Pismem z dnia 27.11.2012 r. Burmistrz B. poinformował pozwanego, że dnia 25.09.2013 r. prezes Przedsiębiorstwa (...) przedłożył wniosek o ogłoszenie upadłości, a dnia 10.10.2012 r. prezesowi tego Przedsiębiorstwa wręczono odstąpienie od umowy z dnia 13.09.2012 r., z przyczyn leżących po stronie wykonawcy umowy, umowa nie została więc wykonana, oraz wezwał pozwanego do wypłaty z tytułu niewykonania umowy przez zleceniodawcę kwoty 303 485, 83 zł.

/ dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 27.11.2012 r. – k. 23-24 /

Pismem z dnia 21.12.2012 r. pozwany poinformował powoda, że nie znajduje podstaw do uruchomienia kwoty gwarancyjnej wynikającej z gwarancji zapłaty nr (...).

Pozwany powołał się na zapisy pktu 6 i 4 gwarancji i podniósł, że beneficjent dokonując zgłoszenia roszczenia o wypłatę gwarancji przedłożył wezwanie do zapłaty, które nie zawiera oświadczenia o tym, jakie roszczenie przysługuje beneficjentowi w stosunku do zleceniodawcy z tytułu niewykonania umowy. Dodał, iż kwota żądania opisana w wezwaniu przekracza kwotę ustaloną w gwarancji, gdyż łączna suma gwarancyjna wynosi 233 450, 64 zł.

Podniósł ponadto, że zgodnie z treścią wezwania odstąpienie przez beneficjenta od umowy zawartej ze zleceniodawcą nie nastąpiło na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez zleceniodawcę, lecz na skutek ogłoszenia przez zleceniodawcę upadłości układowej. Podkreślił, że pomimo powstania stanu upadłości układowej po stronie zleceniodawcy, zleceniodawca nadal może realizować swoje zobowiązania i nadal posiada osobowość prawną, w efekcie fakt ogłoszenia upadłości nie jest podstawą do stwierdzenia, iż zleceniodawca nie wykonał umowy. Pozwany powołał się na wyłączenie odpowiedzialności z gwarancji przewidziane w pktcie 7 gwarancji. Wskazał, iż w tym przypadku uniemożliwienie realizacji umowy nastąpiło na skutek działania beneficjenta, który odstąpił od umowy nie z powodu braku jej realizacji przez zleceniodawcę, lecz na skutek ogłoszenia upadłości układowej, powstały zatem po stronie zleceniodawcy obiektywne przeszkody w wykonaniu umowy, co skutkuje wyłączeniem odpowiedzialności gwaranta.

/ dowód: pismo pozwanego z dnia 21.12.2012 r. – k. 25-27 /

Pismem z dnia 28.01.2013 r. powód ponownie skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty. Poinformował, że dnia 25.09.2012 r. wykonawca przedłożył wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, dnia 10.10.2012 r., wręczono mu odstąpienie od umowy z dnia 13.09.2011 r., umowa nie została więc wykonana, ostatecznie Sąd Rejonowy w Sieradzu ogłosił upadłość likwidacyjną z dniem 05.11.2012 r.

Oświadczył, że Gmina B. jako beneficjent gwarancji wzywa gwaranta do wypłacenia z tytułu niewykonania umowy przez zleceniodawcę na podstawie pktu 1.1 gwarancji kwoty 233 450, 64 zł.

Do wezwania powód dołączył oświadczenie, iż zleceniodawca Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w S. nie wykonał umowy na wykonanie zadania „(...)” oraz pismo wykonawcy z dnia 15.11.2012 r., otrzymane dnia 22.11.2012 r., zawierające oświadczenie syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. o odstąpieniu od umowy nr (...) na podstawie art. 98.1 pun.

/ dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 28.01.2013 r. z załącznikami – k. 28-31 /

Pismem z dnia 18.02.2013 r. odpowiadając na wezwanie z dnia 28.01.2013 r. pozwany poinformował, iż nie znajduje podstaw do uruchomienia kwoty gwarancyjnej. Powołał się na zapisy pktu 6 i 4 gwarancji. Wskazał, że wezwanie do zapłaty zawiera braki formalne i merytoryczne w odniesieniu do treści wskazanych zapisów gwarancji, nie zawiera oświadczenia beneficjenta o kwocie, jaka przysługuje beneficjentowi w stosunku do zleceniodawcy z tytułu niewykonania umowy, a własnoręczność podpisu Burmistrza B. nie została potwierdzona notarialnie.

/ dowód: pismo pozwanego z dnia 18.02.2013 r. – k. 36-37 /

Pismem z dnia 01.03.2013 r. powód skierował do pozwanego kolejne wezwanie do zapłaty, wskazując, że przedkłada oświadczenie Gminy B., że zleceniodawca nie wykonał umowy, a kwota przysługująca z tego tytułu beneficjentowi wobec zleceniodawcy wynosi 466 901, 88 zł. Poinformował nadto, iż wezwanie do zapłaty z dnia 21.11.2012 r. było potwierdzone notarialnie, jednakże w załączniku przedkłada wezwanie z dnia 28.01.2013 r. uzupełnione o potwierdzenie notarialne.

Podpis burmistrza został potwierdzony przez notariusza A. S. dnia 08.03.2013 r.

/ dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 01.03.2013 r. – k. 32-33 /

Pismem z dnia 27.03.2013 r. pozwany poinformował, że na skutek wezwania do zapłaty z dnia 01.03.2013 r., otrzymanego dnia 12.03.2013 r., przeprowadzone zostało postępowanie reklamacyjne, zaś analiza zebranego w sprawie materiału doprowadziła do ustalenia, że wezwanie do zapłaty z dnia 01.03.2013 r. zostało złożone po terminie obowiązywania gwarancji z dnia 09.09.2011 r., w związku z czym uznanie odpowiedzialności i uruchomienie środków z udzielonej gwarancji ubezpieczeniowej nie jest możliwe, wobec czego odmawia spełnienia świadczenia.

/ dowód: pismo pozwanego z dnia 27.03.2013 r. – k. 34-35 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód dochodzi od pozwanego wypłaty świadczenia mające znajdować podstawę w wystawionej przez pozwanego gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 09.09.2011 r. Między stronami nie było sporu co do faktu wystawienia takiej gwarancji, a także co do zakresu gwarantowania, czyli objęcia przez pozwanego ochroną ubezpieczeniową niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o roboty budowlane (...) mającej za przedmiot „(...)” łączącej powoda jako zamawiającego z przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w S. jako wykonawcą.

Spór dotyczył wyłącznie prawidłowości realizacji przez powoda uprawnienia do otrzymania od pozwanego na mocy wskazanej gwarancji zapłaty kwoty objętej żądaniem pozwu, tj. 233 450, 64 zł, czyli maksymalnej sumy mogącej podlegać wypłacie. Konieczne jest zatem ustalenie, czy powód wypełnił przewidziane w gwarancji warunki wypłaty przyrzeczonego świadczenia.

Stosunek prawny gwarancji ubezpieczeniowej nie został przez ustawodawcę uregulowany wprost w sposób oddający jego źródło, elementy istotne, treść i formę. Gwarancja ubezpieczeniowa jako jeden z dopuszczalnych przejawów aktywności ubezpieczycieli została jedynie przewidziana w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o działalności ubezpieczeniowej w katalogu czynności ubezpieczeniowych oraz w dziale II ust. 15 załącznika do ustawy dotyczącego typizowania ryzyk ubezpieczeniowych. Sama dopuszczalność udzielenia przez ubezpieczyciela gwarancji nie budzi i nie może budzić wątpliwości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16.04.1996 r., II CRN 38/96, OSNC 1996/9/122, przedmiotem działalności zakładów ubezpieczeń (zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 805 § 1 kc ubezpieczycieli) może być także udzielanie przez te zakłady gwarancji samoistnych, nieodwoalnych, bezwarunkowych i płatnych na pierwsze żądanie. Samoistność gwarancji oznacza istnienie abstrakcyjnej więzi prawnej pomiędzy wystawcą gwarancji (gwarantem) a jej odbiorcą (beneficjentem, gwarantariuszem), niezależnej od stosunku podstawowego łączącego ubezpieczyciela ze zleceniodawcą gwarancji oraz niezależną od stosunku prawnego łączącego beneficjenta ze zleceniodawcą (por. uchwałę pełnego składu IC SN z dnia 28.04.1995 r., III CZP 166/94, OSNC 1995/10/135). Zobowiązanie wynikające z udzielenia gwarancji ma charakter nieakcesoryjny, tj. nie jest uzależnione od stanu realizacji pierwotnego zobowiązania, inaczej mówiąc zakres świadczenia gwaranta nie jest uzależniony od zakresu zobowiązania ciążącego na zleceniodawcy gwarancji).

Z uwagi na podobieństwo charakteru, celu i znaczenia, konstrukcja prawna gwarancji przedstawia się analogicznie do konstrukcji gwarancji bankowej. Według art. 81 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe gwarancją bankową jest jednostronne zobowiązanie banku – gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, które mogą być stwierdzone określonymi w tym zapewnieniu dokumentami, jakie beneficjent załączony do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, bank ten wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji. Sytuacja ubezpieczyciela jako gwaranta przedstawiać się będzie analogicznie do sytuacji banku udzielającego gwarancji.

W relacji pomiędzy gwarantem a zleceniodawcą gwarancji nawiązanie stosunku prawnego gwarancji może nastąpić w ramach ogólnej swobody kontraktowania w rozumieniu art. 353¹ kc. Z kolei w relacji pomiędzy gwarantem a beneficjentem gwarancji nawiązanie stosunku prawnego gwarancji następuje poprzez złożenie przez ubezpieczyciela jednostronnego oświadczenia woli o udzieleniu uprawnionemu takiej gwarancji (por. M. Olechowski, Charakter prawny gwarancji bankowej, Państwo i Prawo 1997, z. 6, s. 72-77).

Udzielenie gwarancji nieodwołalnej, bezwarunkowej i na pierwsze żądanie prowadzi do powstania silnej i stabilnej więzi prawnej, w ramach której odpowiedzialność gwaranta nie jest uzależniona od żadnego zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunku w rozumieniu art. 89 kc), a gwarant zapewnia uprawnionemu wypłatę umówionej sumy od razu po zgłoszeniu przez niego stosownego żądania. W praktyce gwarancja ubezpieczeniowa udzielana jest zazwyczaj na zlecenie dłużnika (kontrahenta) w celu wzmocnienia węzła obligacyjnego. Udzielenie takiej gwarancji służy z reguły ustanowieniu na rzecz uprawnionego zabezpieczenia jego wierzytelności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Instytucja ta ukształtowana w praktyce życia gospodarczego występuje wielokrotnie w relacjach z zakresu umów budowlanych (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 11.01.2006 r., I ACa 761/05, OSA 2007/5/16).

Beneficjent może domagać się spełnienia stosownego świadczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela po złożeniu mu oświadczenia o odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie (tzw. pierwsze żądanie). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29.03.2005 r., IV CSK 112/05, złożenie żądania zapłaty o odpowiedniej treści i z odpowiednimi dokumentami w przewidzianym w umowie gwarancji czasie od powstania wypadku gwarancyjnego oraz w okresie ważności gwarancji może być jedną z przesłanek powstania odpowiedzialności gwaranta.

Istota sporu pomiędzy powodową Gminą a pozwanym Towarzystwem (...) S.A. we W. sprowadza się do sposobu odczytania zapisu gwarancji z dnia 09.09.2011 r. dotyczącego treści wezwania do zapłaty, jakie powód miał skierować do pozwanego w celu otrzymania wypłaty świadczenia z tytułu udzielonej przez pozwanego gwarancji ubezpieczeniowej.

Pozwany odmówił zapłaty podnosząc zarzuty niewypełnienia przez treść wezwania z dnia 27.11.2012 r. wymogów przewidzianych w gwarancji.

Zgodnie z zapisem pktu 6 gwarancji z dnia 09.09.2011 r. pozwany jako gwarant miał dokonać zapłaty świadczenia pieniężnego przewidzianego w gwarancji pod warunkiem dostarczenia gwarantowi wezwania do zapłaty określającego kwotę żądania, podpisanego przez osoby uprawnione do składania oświadczeń w imieniu beneficjenta, zawierającego oświadczenie beneficjenta, że zleceniodawca nie wykonał lub niewłaściwie wykonał warunki umowy albo nie wywiązał się z zobowiązań wynikających z usunięcia wad fizycznych i usterek związanych z wykonaniem umowy oraz określenie kwoty przysługującego beneficjentowi z tego tytułu roszczenia wobec zleceniodawcy; własnoręczność podpisów na wezwaniu do zapłaty powinna być potwierdzona notarialnie.

Powód skierował do pozwanego wezwanie do zapłaty, które wskazanych wymogów nie spełniało.

Pismo powoda z dnia 27.11.2012 r. nie zawierało:

- oświadczenia, że Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. nie wykonało zobowiązania wynikającego z umowy z dnia 11.09.2011 r.,
- oświadczenia, że z tego tytułu przysługuje powodowi roszczenie w kwocie mieszczącej soę w zakresie sumy gwarancyjnej,
- notarialnego poświadczenia podpisu burmistrza Gminy B..

Pismem z dnia 27.11.2012 r. Burmistrz B. poinformował pozwanego, że dnia 25.09.2013 r. prezes Przedsiębiorstwa (...) przedłożył wniosek o ogłoszenie upadłości, a dnia 10.10.2012 r. prezesowi tego Przedsiębiorstwa wręczono odstąpienie od umowy z dnia 13.09.2012 r., z przyczyn leżących po stronie wykonawcy umowy. Na tej podstawie powód sformułował wniosek, że umowa nie została wykonana. Ponadto powód wskazanym pismem wezwał pozwanego do wypłaty z tytułu niewykonania umowy przez zleceniodawcę kwoty 303 485, 83 zł.

Powód zatem zamiast sformułować stanowcze oświadczenia przewidziane w gwarancji zawarł w niej prezentację czynności podejmowanych w relacji z jego kontrahentem w ramach umowy o roboty budowlane.

Ponadto powód wskazał żadaną sumę, która przekraczała sumę gwarancyjną przewidzianą dla zabezpieczenia roszczenia z tytułu niewykonania umowy przez (...) sp. z o.o.

Przewidziane w pkcie 6 gwarancji z dnia 09.09.2011 r. wymogi formy i treści wezwania do zapłaty nie mogą być żadną miarą uznane za wygórowane, utrudniające realizację uprawnień powoda czy nazbyt formalistyczne. Nie ma nic trudnego w sformułowaniu żądania zapłaty w sposób odpowiadający istotnym elementom wzorca wskazanego w gwarancji. Wystarczyłoby „przeczytać gwarancję ze zrozumieniem” i posłużyć się wzorcem zawartym w pkcie 6 w celu przygotowania oświadczenia. Nie powinno też nastęrczać najmniejszych trudności poświadczenie podpisu burmistrza B. przez notariusza.

Nie można zatem zakwalifikować wezwania do zapłaty z dnia 27.11.2012 r. jako prawidłowego zgłoszenia żądania wypłaty sumy gwarancyjnej.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13.01.2005 r., III CK 155/04, gwarant może podnosić zarzut niewypełnienia przez beneficjenta określonych w gwarancji obowiązków. Sąd Najwyższy zwrócił też uwagę, że z uwzględnieniem reguł interpretacyjnych określonych w art. 65 kc należy ocenić, czy nałożone w gwarancji na beneficjenta obowiązki pozostają w związku z istotą tej gwarancji. Obowiązki beneficjenta powinny sprowadzać się do wykazania, że ubezpieczony nie spełnił swojego świadczenia, czemu służą np. wymóg dołączenia do wezwania oświadczenia, że zobowiązany swego obowiązku nie wykonał, dołączenie uwierzytelnionych kopii wezwań do zapłaty kierowanych do dłużnika czy innych dokumentów. Tymczasem powód nie był nawet zobowiązany do wykazania, czy i jakie wezwania przesłał swojemu kontrahentowi, wymagane było od niego wyłącznie złożenie oświadczenia, że umowa nie została przez wykonawcę wykonana oraz wskazanie prawidłowej kwoty żadanego świadczenia.

Zaostrzona odpowiedzialność gwaranta na pierwsze żądanie wymaga ścisłego tłumaczenia przesłanek formalnych przewidzianych w gwarancji (uzasadnienie wyroku SN z dnia 25.06.1999 r., II CKN 402/98, OSNC 2000/1/16; także M. Olechowski, Glosa do wyroku SN z dnia 25.06.1999 r., II CKN 402/98, PUG 2000, z. 7-8, s. 17). W przypadku gwarancji bezwarunkowej, nieodwoławnej, płatnej na pierwsze żądanie, właśnie zgłoszenie tegoż żądania aktualizuje zobowiązanie gwaranta, stanowi o jego wymagalności. Oznacza to, że zgłoszeniu przez uprawnionego żądania zapłaty należy przypisywać istotne dla wykonania zobowiązania znaczenie. Abstrakcyjność i nieakcesoryjność gwarancji powoduje, że gwarant nie bada merytorycznej słuszności żądania zapłaty i może podnosić wyłącznie zarzuty formalne, ale jednocześnie uzyskanie tak pewnego zabezpieczenia nakłada na beneficjenta konieczność ścisłego przestrzegania warunków formalnych nałożonych na żądanie zapłaty i towarzyszące mu ewentualnie dokumenty (M. Olechowski, op.cit., s. 18).

Gwarancja wystawiona przez pozwanego nie straciła charakteru bezwarunkowej przez to, że zawierała opis wymagań stawianych wezwaniu do zapłaty. Powstanie ochrony ubezpieczeniowej nie zostało uzależnione w treści czynności prawnej od zdarzenia przyszłego i niepewnego, czyli postanowienia o zastrzeżeniu warunku w rozumieniu art. 89 kc. Gwarancja nie zawierała żadnego odwołania do potwierdzenia realnego stanu niewykonania zobowiązania przez zlecającą gwarancję spółkę (...) albo udowodnienia tego stanu w inny sposób. Strony ustaliły jedynie, w jaki sposób uprawniony ma zgłosić gwarantowi żądanie wypłaty świadczenia.

Pismo z dnia 27.11.2012 r. nie odpowiadało wymogom przewidzianym w gwarancji. Po raz kolejny powód wystąpił do pozwanego z wezwaniem do zapłaty pismem z dnia 28.01.2012 r. Pismo to zawierało jako załącznik oświadczenie o niewykonaniu umowy przez Przedsiębiorstwo (...), a nadto prawidłowo określało kwotę żądania na 233 450, 64 zł. Jednakże podpis pod wezwaniem nadal nie został należycie poświadczony.

Ten wymóg spełniało dopiero wezwanie do zapłaty datowane na dzień 01.03.2013 r. Jednakże to wezwanie nie może być brane pod uwagę jako wypełnienie zobowiązania beneficjenta uruchamiające wypłatę świadczenia przez gwaranta, albowiem jako złożone już po upływie okresu obowiązywania gwarancji, czyli po dniu 18.02.2013 r., nie może już odnieść należytego skutku.

W okresie obowiązywania gwarancji ubezpieczeniowej nr (...) powód nie skierował do pozwanego skutecznego wezwania do wykonania gwarancji, wobec czego zobowiązanie pozwanego ustało z upływem terminu ważności tej gwarancji.

Skoro obowiązek zapłaty aktualizował się po doręczeniu wezwania spełniającego wymogi formy i treści przewidziane w pkt 6 gwarancji, to brak wezwania odpowiadającego tym wymogom oznacza, że świadczenie pozwanego nie mogło stać się wymagalne i tym samym mógł on skutecznie odmówić zaspokojenia zgłoszonego przez powoda roszczenia.

Zgłoszone przez powoda żądanie wykonania przez pozwanego zobowiązania mającego wynikać z gwarancji ubezpieczeniowej z dnia 09.09.2011 r. poprzez zapłatę na rzecz powoda 233 450, 64 zł należy zatem uznać za pozbawione usprawiedliwionych podstaw, co powoduje oddalenie powództwa w całości.

Pozwanemu jako wygrywającemu sprawę przysługuje zgodnie z art. 98 kpc zwrot kosztów procesu obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7 200 zł ustalone zgodnie z § 6.7 rozporządzenia MS z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie prawnych oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.